

**Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Naistevastase koduvägivalla kaotamine”
(omaalgatuslik arvamus)**

(2012/C 351/05)

Raportöör: **Mário SOARES**

24. mail 2012 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse teemal:

„Naistevastase koduvägivalla kaotamine”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse seksioon võttis arvamuse vastu 3. septembril 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 483. istungjärgul 18.–19. septembril (18. septembri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 138, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 7.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Komitee on käsitlenud koduvägivalda juba 2006. aastal arvamuses „Naistevastane koduvägivald”⁽¹⁾, väljendades kodanikuühiskonna muret selles küsimuses. Esitatud soovitus on endiselt kehtivad, mistõttu ei võeta neid käesolevasse arvamusse üle.

1.2 Kodanikuühiskonna esindajana ning olles teadlik soopõhise vägivalla, sealhulgas koduvägivalla problemaatika olulisusest kõikide inimeste jaoks, kinnitab komitee taaskord, et ta kasutab kõiki vahendeid asjaomase nähtuse vastu võitlemiseks ning kavandab muuhulgas selleteemaliste arutelude korraldamist iga kahe aasta järel.

1.3 Komitee esitab ELi institutsioonidele ja liikmesriikidele järgmised soovitus

1.3.1 **Inimõigused:** käsitleda soolist koduvägivalda kui inimõiguste rikkumist, mis võimaldab kujundada probleemi lahendamiseks välja ühtse ja valdkondadeülese käsitluse;

1.3.2 **Turvaohud ja -riskid:** võtta meetmeid turvaohude ja -riskide muutmiseks, juurutades arusaama, et naistevastane koduvägivald ei ole isiklik ega pereringi probleem, mis puudutab inimeste eraelu, vaid avaliku turvalisuse ja korra küsimus;

1.3.3 **Ennetamine:** kujundada välja koduvägivalla ennetamise poliitika, luues mitmekülgset abi pakkuvaid tugikeskusi, millele tagatakse vajalikud vahendid ja personal, ning koostades ministereeriumidevahelisi tegevuskavasid, et kaasata mehed ja noored koduvägivalla kaotamise;

1.3.4 **Turvapoliitika:** tagada vägivalla all kannatanud naistele eelisjuurdepääs majutusele, majandusabile, koolitusele, aga ka väärikale tööle, mis on kooskõlas põhimõttega „võrdse töö eest võrdne palk”;

1.3.5 **Statistiliste kriteeriumide ühtlustamine:** jätkata soolise vägivalla juhtumite registreerimise ühtlustamist, et tagada kogutud andmete võrreldavus;

1.3.6 **Haridus:** tagada hariduse roll mõttelaadi muutmises, mis tähendab muu hulgas tõeliste kooskõlastatud õppeprogrammide elluviimist, sooliste stereotüüpide kaotamist kooliõpikutes, aga ka õpetajate alg- ja jätkukoolitamist soolise vägivalla, eelkõige koduvägivalla teemal;

1.3.7 **Meedia:** tagada audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi⁽²⁾ tõhus rakendamine, et peatada naiste negatiivse kuvandi levitamine meedias, eelkõige reklaamides;

1.3.8 **Tervis:** propageerida arusaama, et naistevastane koduvägivald on tervise valdkonna riskitegur;

1.3.9 **Ühine vastutus:** tugevdada ja toetada meetmeid, millega soodustatakse naiste ja meeste ühise vastutuse võtmist laste kasvatamise, eakate või erivajadustega vanemate eest.

1.3.10 **Kodanikuühendused:** toetada koduvägivalla all kannatavaid naisi abistavaid organisatsioone või selliseid organisatsioone, kes tegelevad soolise vägivalla vastase võitluse alase teavitus-või koolitustööga.

1.3.11 **Soolise vägivalla vastu võitlemise Euroopa aasta:** pühendada üks Euroopa aasta soolise vägivalla vastu võitlemisele;

1.3.12 **Euroopa Nõukogu konventsioon naistevastase vägivalla ja koduvägivalla ärahoidmise ja nende vastu võitlemise kohta:** komitee kutsub Euroopa Liitu ja kõiki liikmesriike seda 2011. aastal vastu võetud konventsiooni allkirjastama, ratifitseerima ja rakendama.

⁽¹⁾ ELT C 110, 9.5.2006, lk 89-94.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL.

2. Sissejuhatus

2.1 Igasugune vägivald teise isiku suhtes on akt selle isiku väärkuse, füüsilise ja psühholoogilise puutumatus, inimõiguste ning ka demokraatliku ühiskonna aluste vastu.

2.2 Riikidel on kohustus austada, kaitsta ja edendada oma kodanike õigusi ning nad peavad investeerima olulisel määral avaliku sektori vahendeid seda ülesannet täitvatesse teenustesse ja personali.

2.3 Ühiskond mõistab hukka avaliku vägivald ja toetab liikmesriikide meetmeid süüdlaste karistamisel.

2.4 See-eest on olemas märkamatu, koduseinte vahel toimuv vägivald, mis mõjub teinekord ohvritele palju rängemalt – koduvägivald.

Ajutiselt või alaliselt võivad ohvriteks olla kõik pereliikmed, kes võivad kannatada eri vägivallaliikide all, mis võivad lõppeda ka surmaga.

2.5 Olgugi et pädevate asutuste tähelepanu ja meetmeid väärivad kõik vägivallaliigid, on kõige süstemaatilisem ohvrikategooria just naised. Koduvägivald on maailma üks sagedasemaid surmapõhjuseid naiste seas. Seepärast keskendutaksegi käesolevas arvamuses naistevastasele koduvägivald.

2.6 EL on määratlenud naistevastast vägivalda kui igasugust naiste vastu suunatud vägivallaakti, mille tulemuseks on või võib tõenäoliselt olla naisele füüsilise, seksuaalse või psühholoogilise kahju või kannatuse tekitamine, sealhulgas selliste tegudega ähvardamine, ning sundimine ja omavoliline vabadusevõtmine avalikus või eraelus⁽³⁾.

2.7 Hoolimata avaliku sektori ja mitmete organiseeritud või organiseerimata ühenduste pingutustest kümnendite jooksul, peab ühiskond seda vägivallavormi ikka veel eraeluliseks probleemiks, kuigi tegelikult on tegemist avaliku probleemiga.

2.8 Koduvägivald on kuritegu, mis peab olema seadusega karistatav. Komitee tunnustab liidu eri liikmesriikide pingutusi toimepanijate karmimaks karistamiseks. Siiski tuleks koduvägivald vastu võitlemiseks määratleda selle nähtuse sügavad algpõhjused ning kujundada välja vajalikud strateegiad, sh nähtuse parem mõistmine meeste poolt.

2.9 Majanduskriis on muuseas tõsiselt mõjutamas paljude ELi liikmesriikide sotsiaalpoliitikat, kes vähendavad avalikke põhiteenuseid, nagu tervishoiu-, haridus- ja sotsiaalteenused, sellal kui perede ja eelkõige naiste vajadus selliste teenuste järele üha

suureneb. Oleme tunnistajaks naiste tugikeskuste ja väärkoheldud naiste varjupaikade sulgemisele, naiste ja meeste võrdsed kohtlemist tagavate avalike teenuste eelarvekärbetele, ennetus- ja meediakampaaniaprojektide tühistamisele jmt.

2.10 Sooliste stereotüüpide ja patriarhaalse ühiskonnakorralduse püsivus, majanduslik ebavõrdsus ja naiste diskrimineerimine seoses tööhõive, sissetulekute ja juurdepääsuga muudele majandusressurssidele ning lisaks majandusliku sõltumatuse puudumine vähendavad naiste ettevõtlikkust ning suurendavad nende vastuvõtlikkust koduvägivald suhtes.

2.11 Praeguse majanduskriisi ja selle vastu võitlemise poliitika, aga ka majanduse liberaliseerimise ja avaliku sektori privatiseerimise tõttu ei suurene mitte üksnes sooline vahetegemine töökohal, vaid tõuseb ka ebavõrdsus, mis loob vägivalla tekkeks soodsa pinnase.

2.12 Maailma Terviseorganisatsioon⁽⁴⁾ on tunnistanud globaliseerumise kahjulikku mõju sotsiaalstruktuuridele. Täielikult reguleerimata globaliseerumine võib soodustada tõsiste vägivallaaktide toimepanemist naiste vastu, eeskätt inimkaubandust.

2.13 Suurem risk sattuda vägivalla ohvraks on vähemusrühmadesse kuuluvatel naistel, naissoost siserännanutel, maa- või eraldatud kogukondades vaesuses elavatel naistel, vanglakaristust kandvatel naistel, institutsioonides olevatel naistel, vaimsete ja füüsiliste puuetega naistel ning eakatel naistel.

2.14 Käesoleva omaalgatusliku arvamuse eesmärk on anda ülevaade naistevastase koduvägivald olukorrast Euroopas ja võetud meetmetest ning elavdada ühiskonnas probleemi teadustamist.

2.15 Komitee kui kodanikuühiskonna häälekandja soovib asutada koostöös naistevastase koduvägivald vastu võitlevate organisatsioonidega foorumi, et arutleda ettepanekute üle selle vägivallavormi kaotamiseks ning jagada häid tavasid, mis võimaldavad võtta tõhusaid ennetusmeetmeid.

3. Euroopa Nõukogu konventsioon kui dokument, mis tuleks ratifitseerida ja jõustada

3.1 2011. aastal võttis Euroopa Nõukogu vastu konventsiooni naistevastase vägivalla ja koduvägivald ärahoidmise ja nende vastu võitlemise kohta⁽⁵⁾. See on esimene rahvusvaheline õiguslikult siduv õigusakt, milles luuakse üldine õiguslik raamistik vägivalla ennetamiseks, ohvrite kaitsmiseks ja toimepanijate süüdimõistmiseks. See on üleskutse suuremale võrdsusele meeste ja naiste vahel, kuna naistevastase vägivalla sügavad alged peituvad soolises ebavõrdsuses, mida tekitab patriarhaalne ühiskond ja hoolimatus tegeliku olukorra suhtes.

⁽³⁾ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16173cor.fr08.pdf>.

⁽⁴⁾ „WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses” („Maailma Terviseorganisatsiooni riikideülene uurimus naiste tervise ja naistevastase koduvägivald kohta: esialgsed tulemused levimuse, tervisenäitajate ja naiste vastuste kohta”), Genf 2005.

⁽⁵⁾ Euroopa Nõukogu 11. mai 2011. aasta konventsioon, Istanbul, Türgi (www.coe.int/conventionviolence).

3.2 Konventsioonis käsitletakse kõiki vägivaldaliike (füüsilist ja psühholoogilist vägivalda, seksuaalset ahistamist, sundabi-elusid, naissuguelundite moonutamist, ahistamist, steriliseerimist või sunniviisilisi aborte), võtmata arvesse ohvri vanust, etnilist päritolu, rahvust, usku, sotsiaalsel päritolu, rändestaatust või seksuaalset sättumust.

3.3 Seni on konventsiooni allkirjastanud vaid 20 riiki ⁽⁶⁾, kellest osa tegi seda reservatsioonidega (Saksamaa, Serbia ja Malta), ning ratifitseerinud ainult üks riik ⁽⁷⁾. Komitee julgustab kõiki liikmesriike viivitamata allkirjastama, ratifitseerima ja jõustama Istanbuli konventsiooni.

4. Üldmärksused

4.1 45 % kõigist ELi naistest väidab, et on soolise vägivaldaga elu jooksul kokku puutunud. 40–45 % neist märgib, et nad on sattunud seksuaalse ahistamise ohvriks töökohal. Arvatakse, et Euroopas sureb soolise vägivaldaga tulemusel päevas 7 naist ⁽⁸⁾.

4.2 Muuhulgas on sellel nähtusel väga suur majanduslik mõju. Hinnanguliselt läheb naistevastane vägivald 47 Euroopa Nõukogu riigis aastas maksma vähemalt 32 miljardit eurot.

4.3 2010. aastal läbi viidud Eurobaromeetri uuring näitas, et nähtus on inimestele laialdaselt teada (98 % küsitletutest) ning väga levinud (veerand vastanutest väitis end tundvat mõnda koduvägivaldaga all kannatavat naist ning üks viiesik vastanutest kinnitas, et tunneb mõnda selle vägivaldavormi toimepanijat).

4.4 Juba 1980. aastal tõsteti naiste õiguslikku ja sotsiaalset olukorda käsitleval teisel ülemaailmsel konverentsil esile asjaolu, et naistevastane vägivald on maailma üks mahavaikimata kuriteoliike. Kolmteist aastat hiljem loeti Viinis toimunud inimõiguste alasel ülemaailmsel konverentsil inimõiguste hulka naiste õigused. ELi liikmesriigid võtsid kohustuse saavutada Pekingi 1955. aasta tegevusplatvormil püstitatud tähtsaimad eesmärgid.

4.5 Naisjuhtide teise Euroopa tippkohtumise (Cádiz, märts 2010) ⁽⁹⁾ lõppdeklaratsioonis tunnistasid 25 naisministrit ja paljud vastutavad poliitikud kogu EList, et naiste ja meeste vahelisest võrdsusest peab saama reaalsus ning et naistevastane vägivald on jätkuv tõsine inimõiguste rikkumine. Dokumentis kinnitatakse, et soolised stereotüübid põhjustavad endiselt diskrimineerimist ning kutsutakse tegutsema selle nimel, et uued põlvkonnad ei võtaks üle samu soolisi käitumismalle.

4.6 ELi institutsioonid on koostanud mitmeid sellealaseid analüüse ja tegevuskavasid, sealhulgas

⁽⁶⁾ Albaania, Austria, Hispaania, Island, Kreeka, Luksemburg, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Malta, Montenegro, Norra, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Serbia, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Ukraina ja Ühendkuningriik.

⁽⁷⁾ Türgi.

⁽⁸⁾ Baromeeter 2011, „National Action Plan on Violence against Women in the EU” (Riiklik tegevuskava naistevastase vägivaldaga vastu võitlemiseks), European Women’s Lobby, august 2011 (www.womenlobby.org).

⁽⁹⁾ http://www.igualdad.us.es/pdf/Docuemta_Otros_Cumbre.pdf.

4.6.1 Euroopa Ülemkogu:

— 8. märtsi 2010. aasta järeldused naistevastase vägivaldaga kaotamise kohta Euroopa Liidus, milles kutsutakse komisjoni ja liikmesriike jätkama naistevastase vägivaldaga vastast tegevust ning edendama meetmeid selle rahastamiseks.

4.6.2 Euroopa Parlament:

— Resolutsioon naistevastase vägivaldaga vastu võitlemise ELi uue poliitilise raamistiku prioriteetide ja põhijoonte kohta (2011).

— 2011. aasta septembris andis Euroopa Parlament toetuse otsusele Euroopa lähenemiskeelu õiguse andmise kohta soolise vägivaldaga, ahistamise, ebaseadusliku vabadusevõtmise ja mõrvakatse ohvritele. Nimetatud meede kujutas olulist sammu naiste kaitsmise ELi õigusraamistiku väljarendamises.

4.6.3 Euroopa Komisjon:

— Naiste harta (2009), Stockholmi programmi rakendamise tegevuskava (2010), naiste ja meeste võrdõiguslikkust käsitlev strateegia 2010–2015.

— Naistevastase vägivaldaga kohta on rohkema teabe saamiseks koostatud mitmesuguseid uurimusi.

— 18. mai 2011. aasta ettepanekute pakett kuriteoohvrite õiguste suurendamiseks (horisontaalne direktiiv, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded; määrus tsiviilasjades kohaldatavate kaitsemeetmete vastastikuse tunnustamise kohta).

— Eriprogrammide nagu Daphne III ning naistevastase vägivaldaga vastaste ELi organisatsioonide (nt Euroopa naiste surverühm) rahastamine.

4.7 Küll mitte massiliselt, kuid ka liikmesriigid on võtnud vastu õigusakte, mille eesmärk on kriminaliseerida koduvägivald, võtta karmimaid meetmeid toimepanijate suhtes, liigitada koduvägivald avaliku korra vastaste kuritegude hulka jmt.

4.8 Olgugi et nii riikide kui ka ELi tasandil napib usaldusväärseid ja võrreldavaid andmeid koduvägivaldaga kohta, on teadaolevad andmed piisavalt murettekitavad, et mitte kahelda probleemi ulatuslikkuses ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Vt 8. märtsil 2012, rahvusvahelisel naistepäeval esitletud raportit aukuritegude vastu võitlemise kohta Euroopas, mille oli koostanud Šveitsis asuv mittetulundusühing Surgir.

4.9 Arvudest ja seaduste karmistamisest hoolimata on tõsi, et inimeste hulgas on endiselt levinud arusaam, et me elame võrdses ühiskonnas. See võib eksitada arutelusid nii koduvägivalla kui ka muude vägivallaliikide ning naiste ja meeste ebavõrdsuse (palgalõhe, edutamine, karjäär jne) teemal.

4.10 Üks eiratud vägivallaliik on psühholoogiline vägivald, kuna see on välismaailmale märkamatu. On aeg vaikuselt läbi murda ning tunnistada, et see vägivallavorm on inimõiguste rikkumine, mistõttu tuleb see lülitada soolist vägivalda käsitlevatesse õigusaktidesse.

4.11 Psühholoogiline vägivald jätab ohvritele väga sageli jälje kogu eluks ja seetõttu vajavad selle all kannatanud naised igakülgset valdkonnaülest abi turvalises rehabiliteerivas keskkonnas. Omamata mingeid silmnähtavaid tõendeid vägivallast, on nad sunnitud elama ühiskonnas eraldatult, arvates, et keegi ei usu neid. Paranemiseks on oluline, et hooldusteenuse osutajad neid usuksid.

4.12 Koduvägivald ei avalda otsest mõju ainult ohvrile, vaid puudutab ka tema abistajaid ja probleemist teadlikke isikuid, samuti lapsi, kes on oma emotsionaalse hapruse tõttu eriti tundlikud ja võivad olla sellest mõjutatud kogu ülejäänud elu.

4.13 Olgugi et koduvägivald ei piirdu üksnes naistevastase vägivallaga, võiksime küsida, miks peetakse vastikust tekitavaks muud koduseinte vahel toimuvat vägivalda, nagu pedofiilia (90 % aktidest pannakse toime lähedaste inimeste poolt), samas kui koduvägivalla puhul püütakse endiselt analüüsida ajendeid, mis viisid toimepanija sellise teoni.

5. Eritähelepanekud ja ettepanekud meetmeteks

5.1 Tuleks vastata peamisele küsimusele – mis põhjusel ühiskond nimetatud kuritegusid sageli sallib või miks otsitakse selle all kannatanud naiste käitumises õigustust toimepandud kuritegudele. Tihti peale esitatud sotsiaal-kultuurilised põhjused, mis on pealegi ekslikud, üksnes soodustavad praeguse olukorra säilimist.

5.2 Mõte, et koduvägivalla juured peituvad ajaloolises kultuuris ja traditsioonides, toidab väärarusaama, et kultuur on uskumuste ja harjumuste muundumatu kogum. Vastupidi – kultuur on pidevalt arenev ja uuenev ning just seetõttu, et see on heterogeenne ning sisaldab omavahel võistlevaid väärtushinnanguid. Arenguvõimelisus on kultuuri lahutamatu tunnus.

5.3 Kultuur on tihedasti seotud võimu teostamisega: normid ja väärtused muutuvad autoriteetseks siis, kui nende propageerijad saavutavad võimu või mõjuka positsiooni.

5.4 Ka naised osalevad kultuuris, sest nad mõjutavad kultuuri, milles nad elavad. Nende osalemine ühiskonna- ja kultuurielus on väga vajalik, sest nii on võimalik muuta mõtteviisi, käitumismalle ja tavasid, mis kahjustavad nende mainet ja olukorda.

5.5 See selgitab, miks peetakse naiste alaesindatust eri võimutasanditel nii oluliseks probleemküsimuseks. Seni kuni see probleem pole rahuldavat lahendust leidnud ning naised ei ole majanduslikult, sotsiaalselt ja poliitiliselt piisavalt esindatud, kuigi neil oma arvult ja võimetelt oleks sellele õigus, jääb nendevastase vägivalla küsimuse lahendamine keerukaks ja liiga aeglaseks. Ehkki soolise vägivalla vastu võitlemise avalikul poliitikal on oluline mõju, võib naiste juurdepääs võrdsele valitsemisele muuta traditsioonilist arusaama nende kohast ühiskonnas.

5.6 Soomudelid, mis on sajandeid kujutanud naiselike väärtustena passiivsust, alandlikkust ja allumist ning mehelike väärtustena agressiivsust, jõudu ja tegutsemist on juurutanud sajanäpikkust arusaama, et naine peab paarisuhtes olema alluv ja sõltuv pool.

5.7 Kooselu, mis põhineb stereotüüpidel ja eeldab ühe või teise poole allumist, ei ole enam vastuvõetav ning mehed ja naised võiksid mõelda, milline on nende suhtumine mainitud stereotüüpidesse. Oma seisukoha kujundamisel võiks aluseks võtta sellised väärtused, nagu vabadus, sõltumatus ja isiklik heaolu.

5.8 Paljude naisetapujuhtumite⁽¹⁾ puhul on suur osa ohvritest eelnevalt teatanud vägivaldsest käitumisest või ähvardustest. Just seetõttu on väga oluline teha ennetustööd. Liigagi paljudel juhtudel ei võetud ohvri kaitsmiseks mitte mingeid meetmeid.

5.9 Ennetustöö võib ja lausa peab sisaldama:

- toimepanija või võimaliku toimepanija ravi. Siin ei ole tegemist õigustuste või leevendavate asjaolude otsimisega vägivaldlatele ega ohvri asetamisega kontrollimatusse olukorda, vaid tõsise tööga põhjuste leidmiseks ning toimepanijale abi otsimise püüdlusega, millest saavad lõpuks kasu kõik;
- ministriumidevaheliste tegevuskavade käivitamist koduvägivalla varaseks avastamiseks ja ennetamiseks haridus-, sotsiaal- ja tervishoiuteenuste raames rakendatava suunamis- ja teabesüsteemi kaudu;

⁽¹⁾ ÜRO määratleb mõistet „naisetapp“ kui naise tapmist seetõttu, et ta on naine. Naisetappu mõistetakse kui naistevastast pidevat vägivalda pereringis või sellest väljaspool, mis põhineb tema mõrvamisega. Eri riikides selle nähtuse kohta läbi viidud uuringute kohaselt toimuvad asjaomased kuriteod kõige sagedamini kitsas pereringis lähisuhte tasandil.

— meeste ja poiste kaasamist naiste ja tüdrukute vastu suunatud vägivalda kaotamiseks;

— noorte kaasamist tervikliku lähenemisviisi alusel ennetamise ja varase sekkumise teavituskampaaniasse ning noortega tihedalt kokku puutuvate töötajate paremat koolitamist;

— koduvägivalda tõttu lahus elavate paaride jälgimist, et kaitsta naisi, keda ohustab ahistamine ja jälitamine, mis sageli lõpeb surmaga.

5.10 Koduvägivalda ohvrite kaitsmisega tegelevatele organitele tuleb tagada eriväljaõppega personal ning rahalised vahendid kokku lepitud meetmete elluviimiseks, vastasel juhul ei ole meetmed tõhusad.

5.11 On tähtis luua valdkonnaüleseid tugikeskusi, kus ohvreid kuulatakse, mõistetakse ja usutakse. Koduvägivalda puhul on mängus mitmed psühholoogilised, kultuurilised ja usulised tegurid, aga ka sajanende juurdunud tavad. Põhjuseid on seega rohkem kui üks, mistõttu ei saa juhtumeid lahendada üksnes politsei- või karistusmeetmetega. Selle nähtuse vastu võitlemise üks võtmeülesandeid on tagada valdkonnaülene tugisüsteem, mis hoiab ära korduva vägivalda toimepanemise naise suhtes. Eriti suurt tähelepanu tuleb pöörata puudega ja sisserännanud naistele, kes on nähtuse suhtes vastuvõtlikumad. Tugikeskuses tuleb korrapäraselt tegeleda ka kaudsete vägivaldaohvritega, eriti lastega.

5.12 Turvaohete seostatakse liigagi tihti organiseeritud kuritegevuse, terrorismi, inimeste ja vara kahjustamise ning uimastite veoga ning praktiliselt mitte kunagi paljusid naisi kodus või töökohal ohustava vägivaldaga, mistõttu tuleks turvaohud ümber mõtestada. Kui turvalisus sisaldaks rohkem humanistlikke kriteeriume ja ennetustööd, päästaksime väga palju elusid. Lisakaitset võib pakkuda uus tehnoloogia, nagu näiteks elektroonilised käevõrud, mis ei lase vabaduses oleval toimepanijal oma ohvritele läheneda, kui tema suhtes on väljastatud lähenemiskeeld.

5.13 Koduvägivalda käsitlev statistika ei anna olukorrast tõelist pilti, kuna statistika ei suuda hõlmata probleemi tegelikku ulatust. Seepärast on oluline ühtlustada koduvägivaldajuhtumite registreerimise kriteeriume, et andmeid oleks võimalik ELi tasandil võrrelda.

5.14 Valitsused peavad sealhulgas rahaliselt väärtustama ja toetama vastavate kodanikuühenduste (naisühendused, inimõigusorganisatsioonid, ametiühingud jne) tegevust, üritamata neid kontrollida või nende sõltumatust vähendada.

5.15 Eriti oluline valdkond on haridus. Ka haridus võib kinnistada diskrimineerivaid stereotüüpe ja käitumismudeleid, nagu see võib mängida suurt rolli mõtteviisi ning nii individuaalse kui ka kollektiivse käitumise muutmisel. Kooliharidus peaks olema mittestereotüüpne ja mõlema sugupoolega arvestav ning põhinema võrdsetel õigustel ja võimalustel, mille puhul seatakse sihiks isiku terviklik areng, milles ei ole kohta soolistel stereotüüpidel ega soorollidel ega ka naiste diskrimineerimisel. Kool võib olla vahend selleks, et kaotada naiste ja meeste stereotüüpsete rollid, mida meedias üldiselt kujutatakse. Samuti on see ideaalne paik sool põhineva vägivalda märkamiseks.

5.16 Et kool saaks seda väärtuslikku rolli täita, peavad juba nii õpetajate algkoolitus kui ka täiendõpe sisaldama juhiseid soopõhise ja eelkõige koduvägivalda kohta. Õppekavad ja õpikud tuleks vaadata korrapäraselt läbi, et kõrvaldada nendest igasugused viited soolistele stereotüüpidele.

5.17 Sama oluline on tervishoiuvaldkond. Naiste ja noorte asetamine tervishoiustrateegiate keskmesse võimaldaks levitada veendumust, et naistevastane vägivald koduseinte vahel on riskitegur ja mitte isoleeritud probleem.

5.18 Registreerimis- ja teatamisprotseduure on vaja korrapäraselt läbi vaadata, vältides spetsialistidele liigset halduskoormust põhjustavaid, paindumatuid või mittejätkusuutlikke aruandlusvorme. Protseduurid peavad võimaldama registreerida terviseprobleemi riskitegurina (näiteks pereplaneerimise või sünnituseelse nõustamise raames), samuti eristada selgelt linna- ja maakeskonnast tulenevaid vajadusi.

5.19 Kõikides soolise vägivaldaga seotud valdkondades tuleb tagada tõhus ja reaalsusele vastav teadvustamine ja koolitamine ning vajalikud vahendid ja ressursid. Samuti tuleb teha olukorrad korrapäraseid ülevaateid, et veenduda olemasoleva teabe vastavuses reaalsusele.

5.20 Vahet tuleb teha teadvustamisel (sihtrühm on asutuses töötav kogu personal), koolitamisel (mõeldud kõigile neile, kes puutuvad kokku ohvritega ja võivad aidata probleemi tuvastada) ning erikoolitusel (suunatud kõigile, kes pakuvad ohvriabi). Erilist tähelepanu tuleb pöörata politseitöötajate ja kohtunike koolitamisele, kellel on suur roll kaebuse vastuvõtmisel ja toimepanija üle kohtumõistmisel. Nende tegevus võib tuua traumaatilisse kogemusse tagasi lootuse. Samuti on oluline, et

kinnipidamisasutused töötaksid välja soolise vägivalda üle elanud naistele ja toime pannud meestele vanglas pakutavaid programme ning suurendaksid samuti kõikide ELi liikmesriikide vanglapersonali teadlikkust sellest probleemist.

5.21 Lõpuks suurendab naistevastase koduvägivalda käsitlemine inimõiguste alase küsimusena liikmesriikide vastutust sellist liiki vägivalda ennetamisel, kaotamisel ja selle eest karistamisel ning kohustust anda nimetatud eesmärkide täitmisest aru.

5.22 Soolise vägivalda sidumine inimõigustega võimaldab kasutada arvukaid mehhanisme liikmesriikide vastutusele

võtmiseks rahvusvahelisel ja piirkondlikul tasandil, tuginedes inimõigusi käsitlevatele lepingutele, rahvusvahelistele kriminaalkohtutele, Euroopa piirkondlikule inimõigussüsteemile (Euroopa Inimõiguste Kohus – Euroopa Nõukogu organ).

5.23 Naistevastase vägivalda käsitlemine inimõiguste rikkumisenähtetena võimaldaks tegeleda probleemiga kõikehõlmavamalt ja valdkonnaüleselt, mis annaks inimõiguste mõõtme kõikide sektorite jõupingutustele. See sunnib meid tõhustama ja kiirendama kõikide valdkondade algatusi naistevastase vägivalda ennetamiseks ja kaotamiseks, sealhulgas kriminaalasjade, tervishoiu, kohalikkude ja piirkondlikku arengut käsitlevate strateegiate, humanitaarabi jmt valdkondades.

Brüssel, 18. september 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON